

Praktické literární rozborý

Jakub Lukáš

Vyučující českého a španělského jazyka na gymnáziu v Krnově

Kontakt: jakublukas.x@seznam.cz

Autorská práva, ©

Užívání této publikace, tj. i kopírování jejích částí, je vysloveně dovoleno pouze pro vzdělávací účely.

Grafika

Přední stránka knihy byla utvořena pomocí umělé inteligence.

Autoři obrazů v knize jsou Hana Lukášová a Jakub Lukáš.

Publikace *Praktické literární rozbor*y obsahuje několik desítek pracovních listů s výňatky z děl, která se objevují v ústní části maturitní zkoušky z českého jazyka na většině škol v České republice. K dispozici je vždy část s textem a otázkami a část s odpověďmi.

Publikace má ryze praktický účel. Je určena primárně studentům chystajícím se na maturitní zkoušku a vyučujícím hledajícím pracovní listy týkající se významných autorů napříč literární historií.

Otázky a odpovědi v pracovních listech jsou dílem autora. Jelikož je literatura v mnoha ohledech subjektivní záležitostí, je možné, že ze strany čtenáře dojde k nesouhlasu s určitými pasážemi, např. s vysvětlením daného jevu, určením daného jevu apod. Toto je naprosto v pořádku, chápeme-li literární rozbor jako otevřenou množinu interpretací a nikoli jako uzavřený prostor s jasným a nezaměnitelným souborem definicí.

Konstruktivní zpětná vazba vítána.

Obsah

Svatý Xaverius	12	Edison	131
Otec Goriot	14	Manon Lescaut	133
Bible	16	1984	135
Dekameron	19	Farma zvířat	137
Důmyslný rytíř Don Quijote de la Mancha	21	Jak jsem potkal ryby	139
Bílá nemoc	23	Píseň o Rolandovi	141
Hordubal	26	Černý kocour	143
Dalimilova kronika	28	Havran	145
Robinson Crusoe	30	Evžen Oněgin	147
Oliver Twist	32	Na západní frontě klid	150
Zločin a trest	35	Petr a Lucie	153
Hrdý Budžes	37	Kdo chytá v žitě?	155
Krysař	39	Maminka	157
Jméno růže	41	Na vlnách TSF	160
Kytice	43	Hamlet	162
Malý princ	45	Romeo a Julie	165
Velký Gatsby	48	Pygmalion	167
Paní Bovaryová	51	Král Oidipus	170
Bajky	53	Jeden den Ivana Děnisoviče	172
Deník Anny Frankové	55	O myších a lidech	174
Spalovač mrtvol	57	Červený a černý	176
Radosti života	59	Sophiina volba	178
Revizor	61	Zbabělci	180
Utrpení mladého Werthera	63	Hobit	182
Audience	65	Rozmarné léto	185
Král Lávra	67	Ovčí pramen	187
Hlava XXII	69	Báječná léta pod psa	189
Stařec a moře	72	Závěť	191
Obsluhoval jsem anglického krále	74	Caesar	193
Ostře sledované vlaky	76	Egyptan Sinuhet	195
Romance pro křídlovku	78	Jak je důležité mítí Filipa	197
Chrám Matky Boží v Paříži	80	Obraz Doriana Graye	199
Canterburské povídky	82	Paní Dallowayová	201
Plešatá zpěvačka	84	Radúz a Mahulena	203
Pravidla moštárny	86	Zabiják	205
Saturnin	88		
Proměna	90		
Na cestě	92		
Labyrint světa a ráj srdce	94		
Hlídač č. 47	96		
Kníška	98		
Adelhaid	100		
Směšné lásky	102		
Žert	105		
Modlitba pro Kateřinu Horovitzovou	107		
Máj	109		
Sto roků samoty	111		
Kulička	113		
Lakomec	115		
Maryša	117		
Šibeniční písně	120		
Hana	122		
Lolita	124		
Babička	127		
Povídky malostranské	129		

Slovník literárních pojmů

Absurdita

- Nelogická, nesmyslná situace nebo výrok odporující zdravému rozumu či realitě.

Aforismus

- Krátké, výstižné, humorné vyjádření obecné pravdy nebo životní moudrosti.

Alegorie

- Rozsáhlejší typ metafor, ve kterém děj, postavy odkazují na realitu nebo myšlenky.

Aliterace

- Opakování stejných hlásek na začátku slov v po sobě jdoucích verších.

Anafora

- Opakování téhož slova nebo fráze na začátku po sobě jdoucích veršů.

Analepse

- Vyprávěcí odbočka, digrese, do minulosti, časový skok zpět v ději příběhu.

Anglicismus

- Slovo nebo výraz převzatý z angličtiny do jiného jazyka.

Antiklimax

- Opak gradace, snižování intenzity (napětí) ve větě, verši, strofě, odstavci, textu.

Antiteze

- Protikladné tvrzení nebo myšlenka vůči jinému tvrzení/myšlence.
- Jednání postavy, které je v rozporu s jejím očekávaným jednáním dle náboženství, společenských norem apod.

Anti-utopie

- Opak utopie, fikční svět zobrazený ve špatných konotacích, často odkazuje na totalitní režimy.

Antonymum

- Slovo opačného významu k jinému slovu.

Apel

- Výzva nebo naléhavé oslovení směřující k přímému ovlivnění adresáta.

Aposiopese

- Nedokončená výpověď značená zpravidla třemi tečkami, nevyjádření myšlenky do konce.

Apostrofa

- Oslovení nepřítomné, neživé entity, osoby, věci nebo abstraktního pojmu.

Archaismus

- Zpravidla spisovný, ale zastaralý jazykový prostředek, který se v současnosti běžně nevyužívá.

Asociace

- Myšlenkové spojení pojmů nebo představ, které spolu mají nějaký vztah.

Asyndeton

- Příznačné vynechání spojovacích výrazů ve větě často využívané v gradaci.

Částice

- Neohebný slovní druh vyjadřující postoj mluvčího k výpovědi (prý, asi, snad, ano...).

Deminutivum

- Zdrobnělina, slovo vyjadřující zmenšení obsahu, tvaru, velikosti.

Dialog

- Rozhovor mezi dvěma nebo více postavami, základní forma komunikace v literatuře.

Diachronní rozdělení jazyka

- Rozdělení jazyka dle věku a zkušeností mluvčího.

Diastratické rozdělení jazyka

- Rozdělení jazyka podle společenských vrstev nebo sociálních skupin.

Dysfemismus

- Hrubší, zpravidla zraňující synonymum namísto neutrálního výrazu.

Elipsa

- Zpravidla vypuštění podmětu nebo přísudku nebo jiné části výpovědi, která je z kontextu jasná a nemusí být vyřčena.

Enumerace

- Výčet několika prvků za sebou.

Epanastrofa

- Opakování posledního slova jednoho verše na začátku verše následujícího.

Epifora

- Opakování slova nebo fráze na konce po sobě jdoucích veršů.

Epiteton konstans

- Stálý básnický přívlastek, často stereotypní, opakovaně se užívající.

Epiteton ornans

- Zdobný básnický přívlastek, originální, zvyšující estetický účinek výpovědi.

Epizeuxis

- Opakování slova zpravidla uvnitř věty nebo verše.

Eufemismus

- Synonymum pro neutrální slovo se zjemňujícím efektem.

Eufonie

- Libozvučnost, na poslech příjemné uspořádání hlásek v textu nebo řeči.

Etymologie

- Nauka o původu slov, obecně též historie původu určitého slova.

Exklamace

- Citově zabarvený, emocionální výkřik, zvolání vyjadřující bolest, překvapení, radost, údiv.

Galicismus

- Jazykový prostředek převzatý z francouzštiny.

Germanismus

- Jazykový prostředek převzatý z němčiny.

Gradace

- Stupňování intenzity (napětí) ve větě, verši, strofě, odstavci, textu.

Gramatický paralelismus

- Opakování stejné gramatické struktury ve větách, verších nacházejících se blízko sebe.

Historismus

- Slovo označující již neexistující skutečnost nebo dlouhodobě nevyužívanou skutečnost (instituce, nástroje, oděvy, zbraně).

Hovorová čeština

- Spisovná (!) varianta češtiny určená pro mluvený projev.

Hyperbola

- Záměrné zveličení skutečnosti v porovnání s realitou.

Hypokoristikum

- Laskavé, domácké, milé oslovení, které může být obecné nebo odvozené od vlastního jména.

Introspekce

- Nahlížení do vlastního nitra, zkoumání vnitřních stavů, pocitů a myšlenek.

Inverze

- Změna běžného slovosledu daného jazyka z důvodu rytmu, důrazu na slovo, stylu.

Ironie

- Výraz, prostřednictvím něhož se sděluje opak toho, co se míní, často doprovázena humorem, kritickým podtextem.

Kakofonie

- Nelibozvučnost, na poslech nepříjemné uspořádání hlásek v textu nebo řeči.

Klišé

- Příliš často používaný, otřepaný výraz nebo obrat, který ztratil svůj původní účinek.

Kontrast

- Zřetelný protiklad dvou jevů zvýrazňující rozdíly mezi nimi.

Latinismus

- Jazykový prostředek převzatý z latiny.

Metafora

- Přenesení významů mezi dvěma slovy na základě vnější podobnosti.

Metonymie

- Přenesení významu mezi dvěma slovy na základě věcné souvislosti.

Monolog

- Souvislá řeč jedné postavy zpravidla většího rozsahu.

Motiv

- Nejmenší tematický prvek díla, může se týkat děje, prostředí, situace aj.

Narativní oslovení

- Oslovení čtenáře vypravěčem často pro navázání vztahu nebo pozornosti.

Nářečí

- Regionální forma jazyka s výslovnostními, lexikálními, gramatickými zvláštnostmi.

Nespisovná čeština

- Varianta češtiny, která není kodifikována, uznána v oficiálních příručkách češtiny.

Nomen omen

- Souvislost jména postavy s jejím charakterem nebo osudem.

Nonsens

- Výrok nebo text, který nedává smysl, často humorný nebo absurdní.

Obrazné pojmenování

- Výraz spadající do kategorie metafor a metonymie.

Oxymóron

- Spojení dvou významově protikladných slov do jednoho výrazu.

Paradox

- Nesmyslné tvrzení, spojení skutečnosti často obsahující hlubší pravdu nebo překvapivá zjištění.

Personifikace

- Přenos lidských vlastností na neživé věci, zvířata, abstraktní pojmy aj.

Polyptoton

- Opakování různých slov se stejným slovotvorným základem v krátké textové sekvenci.

Polysyndeton

- Příznačné nadužívání spojek a spojovacích výrazů mezi větnými členy.

Profesionalismus

- Odborný výraz užívaný v určité profesní komunitě, často neznámý běžné veřejnosti.

Prolepse

- Vyprávěcí odbočka, digrese, do budoucnosti, časový skok zpět v ději příběhu.

Přechodník

- Neohebný slovesný tvar vyjadřující děj probíhající současně nebo dříve s jiným dějem.

Příčestí minulé

- Slovesný tvar označující minulý děj, používá se k tvoření minulého času.

Přirovnání

- Srovnání dvou jevů.

Příslloví

- Krátké lidové rčení s obecně platnou životní zkušeností nebo mravním ponaučením.

Přívlastek

- Větný člen blíže určující podstatné jméno, odpovídá na otázku jaký, který čím.

Refrén

- Opakující se verš nebo část textu zpravidla v písních a básních.

Rým

- Zvuková shoda zakončení slov zejména ve verších.

Řečnická otázka

- Otázka, na kterou je zřejmá odpověď, zpravidla vyjadřuje postoje nebo emoce.

Sarkasmus

- Zraňující forma jazyka, kritika, záměrné ponížení a zesměšnění protějšku.

Slohový útvar

- Forma textu odpovídající určitému komunikačnímu cíli (popis, úvaha, vyprávění, zpráva).

Symbol

- Znak s přeneseným významem, zastupuje zpravidla určitý pojem nebo myšlenku.

Synekdoha

- Typ metonymie, v němž část označuje celek nebo celek označuje část.

Synestezie

- Záměna smyslových vjemů, přenesení jednoho smyslového vjemu do oblasti jiného.

Synonymum

- Slovo se stejným nebo podobným významem jako jiné slovo.

Technika psaní

- Styl nebo postup při tvorbě textu.

Téma

- Důležitá myšlenka nebo motiv (kombinace motivů), které jsou v díle rozebírány.

Termín

- Odborný výraz vymezený v rámci určité oblasti nebo oboru.

Topos

- Opakující se literární motiv nebo obraz s kulturně ustáleným významem.

Utopie

- Z hlediska autora dokonalý svět.

Větná stavba

- Uspořádání větných členů ve větě podle pravidel gramatiky a stylu.

Větný člen

- Slovo nebo kombinace slov mající význam z hlediska větné struktury.

Vnitřní monolog

- Způsob zachycení myšlenek postavy bez přímé řeči nebo s přímou řečí věnovanou sobě samému.

Všeobecný podmět

- Neurčitý podmět označující za původce děje kohokoli: říká se, věří se aj.

Zvolací věta

- Věta vyjadřující citové zaujetí.

Zvukomalba

- Napodobení reálných zvuků prostřednictvím jazyka.

Jakub Arbes

Svatý Xaverius

„Konečně se mi podařilo vypátrat tajemství Balkova obrazu svatého Xaveria.“ „Šlíš?!“
vzkřiknul jsem mimovolně, neboť právě tak, jako mne byla nenadálá jarost a svěžest
přítelova mile překvapila, zalekla mne neočekávaná poslední jeho slova, jako když ze
záhonku fialek, v němž domníváš se nalézt ptáče, hnízdo své poprvé opustivší, zasycí na
tebe jedovatá zmije. Přítel odstoupil několik kroků ode mne a s ledovým klidem pravil:
„Nikoli, hochu drahý, nešílím! Promiň, že v prvním návalu radosti, když jsem tě spatřil,
nechoval jsem se, jak se sluší na člověka mého rázu. Co však jsem řekl, na tom trvám;
tajemství je šťastně rozluštěno, a libo-li ti, můžeš dnes v noci se mnou vyzvednouti
poklad.“ Nedůvěřivě pohlížel jsem mlčky na přítele, když popošel ke stolu, a jeda prstem
po situačním plánu, pravil: „Zde je už správně a určitě naznačena cesta k pokladu. Není
pochybnosti, že je pravá. (Arbes, 1900: 41)

- 1) Zařadte úryvek do kontextu díla.
 - 2) Nalezněte a vysvětlete následující tropy, figury či jazykové prostředky:
 - a) Přirovnání
 - b) Kontrast nacházející se v přirovnání
 - c) Epiteton konstans ve větě uvádějící přímou řeč
 - d) Inverze ve větě, kde dochází k omluvě
 - e) Ironie v konstatování střízlivosti
 - 3) Znáte nějaké populární moderní dílo, ve kterém se hledají skrytá poselství
v obrazech?
-

1) Tato pasáž je jedním z klíčových momentů příběhu. Xaverius tvrdí, že odhalil cestu k pokladu, o kterém věří, že je zakódován v malbě. Zároveň v této pasáži pomalu propuká šílenství a posedlost Xaveria. Pasáž pochází z konce první poloviny díla.

2a) Jako když ze záhonku fialek, v němž domníváš se nalézt ptáče, hnízdo své poprvé opustivší, zasyčí na tebe jedovatá zmije.

Přirovnání naznačuje vnímání Xaveria, nejdříve je jeho přítel potěšen, ale jeho potěšení se obrací v úlek.

2b) Jako když ze záhonku fialek, v němž domníváš se nalézt ptáče, hnízdo své poprvé opustivší, zasyčí na tebe jedovatá zmije.

Kontrast se objevuje např. v přirovnání, v příteli se kontrastně projevují pocity úlevy a úleku.

2c) Ledový klid

Časté slovní spojení hyperbolicky zdůrazňující vyrovnanost a klid.

2d) Promiň, že v prvním návalu radosti, když jsem tě spatřil, nechoval jsem se, jak se sluší na člověka mého rázu...

Celková větná stavba textu je archaická, dochází k zpřeházení slov, jenž zdůrazňuje vznešený jazyk, kterým je dílo psáno.

2e) Nikoli, hochu drahý, nešílím!

Xaverius zdůrazňuje, že nešílí, přestože právě v této pasáži jeho šílenost propuká. Ironicky vyznívá, že musí svou střízlivost dokázat výkřikem.

3) Tematicky se romanetu od Arbese blíží román Dana Browna *Šifra mistra Leonarda*, ve kterém dochází k odhalování poselství a tajemství zakódovaných v obrazech Leonarda da Vinciho. Podobně jako v případě díla Jakuba Arbese ani v díle Dana Browna se nenachází žádné nadpřirozeno.

Honoré de Balzac

Otec Goriot

Otec Goriot, stařec asi devětašedesátiletý, uchýlil se k paní Vauquerové v roce 1813, když zanechal svého obchodu. Nejprve si zde najal byt obývaný teď paní Couturovou a platil tehdy dvanáct set franků penze jako člověk, pro něhož pět louisdorů víc nebo míň bylo maličkostí. Paní Vauquerová poněkud upravila tři pokoje tohoto bytu za předběžnou úhradu, za niž koupila bídné zařízení, a to žluté kalikové záclony, dřevěná lakovaná křesla, vyčalouněná utrechtským sametem, několik usmolených obrázků a tapet, které si nevybraly už ani předměstské hospody. Snad bezstarostná velkodušnost, jež přiměla otce Goriota, který tou dobou byl uctivě zván panem Goriotem, že se dal na to nachytat, způsobila, že byl považován za hlupáka, který se vůbec nevyzná v obchodech. Goriot přišel s dobře zásobeným šatníkem, skvělou výbavou obchodníka, jenž si, zanechav obchodu, nic neodpírá. Paní Vauquerová se obdivovala půl druhému tuctu košil z holandského plátna, jejichž jemnost byla tím nápadnější, že výrobce nudlí nosil na své řasnaté náprsence dvě jehlice, spojené řetízkem, a v každé z nich byl zasazen veliký diamant. Byl zpravidla oblečen v chrpově modré šaty, každý den si bral bílou pikovou vestu, pod níž se kolíbalo jeho hruškovitě vystupující břicho. Na něm se klenul těžký zlatý řetěz, zdobený přívěsky. Jeho tabatěrka, rovněž zlatá, obsahovala medailon s kadeřemi, které zdánlivě napovídaly možnost nějakých jeho milostných pletek. Když mu jeho hostitelka podotkla, že je záletník, objevil se na jeho ústech veselý úsměv měšťáka, jemuž polichotili v jeho libůstce. (Balzac, 1970: 16)

- 1) Zařadte úryvek do kontextu díla.
 - 2) Nalezněte a vysvětlete následující tropy a figury:
 - a) Ironie v oslovení otce
 - b) Kontrast mezi oslovením otce a jeho skutečným vnímáním
 - c) Metafora symbolizující bohatství
 - d) Antiteze
 - e) Alegorie pro bohatého obchodníka
 - 3) Román *Otec Goriot* je součástí rozsáhlého cyklu 90 románů a povídek nazvaném *Lidská komedie*. Na kterého spisovatele je názvem tohoto díla odkazováno?
-

- 1) Ukázka pochází ze začátku románu. V rámci ukázky je nám představena postava otce Goriot, jeho styl vystupování, profese apod.

2a) Otec Goriot

Ironicky můžeme vnímat samotné označení postavy, protože v prostřední pasáži je patrné, že navzdory tomu, že jej označují takto uctivě, považuje jej jeho okolí za člověka, který naletěl a je hlupákem.

2b) *Celý text

Kontrast se projevuje mezi uctivým oslovením otce Goriot a vnímání této postavy jakožto hlupáka, který naletěl paní Vauquerové.

2c) Zlatý řetěz, zdobený přívěšky. Jeho tabatěrka, rovněž zlatá...

Zlato je základním a dlouhodobě přijímaným symbolem bohatství, postavu, která nosí věci ze zlata, lze jednoduše vnímat jako tu, která má dost prostředků.

2d) Když mu jeho hostitelka podotkla, že je záletník, objevil se na jeho ústech veselý úsměv...

Antiteze spočívá v tom, že pakliže někdo někoho označí za záletníka, očekávám, že příslušná osoba bude pohoršena, zde však dochází k pravému opaku, otec Goriot je potešen.

2e) *Celý text

Celý text je alegorií bohatého obchodníka. Alegorie je složitá metafora, ve které je doslovně popisována jistá skutečnost, přičemž autor odkazuje ke skutečnosti jiné. Zde alegorie spočívá v tom, že je čtenáři představován otec Goriot jako jedna postava, kterou ale lze vnímat jako symbol měšťanského, realistického života první poloviny 19. století v Paříži.

- 3) Dílo, na které Balzac navázal, je Božská komedie od italského spisovatele Dante Alighieriho. Zatímco Alighieri ve svém díle zprostředkoval putování člověka po smrti, Balzacovo dílo je zaměřeno na nejrůznější podoby člověka v tehdejší společnosti.

Bible

Starý zákon – desatero božích přikázání (katechetická¹ formulace)

- 1) Nebudeš mít jiného Boha mimo mne.
- 2) Nevezmeš jména Božího nadarmo.
- 3) Pomni, abys den sváteční světil.
- 4) Cti otce svého i matku svou.
- 5) Nezabiješ.
- 6) Nesesmilníš.
- 7) Nepokradeš.
- 8) Nevydáš křivého svědectví proti bližnímu svému.
- 9) Nepožádáš manželky bližního svého.
- 10) Nepožádáš statku bližního svého.

(Simajchl, 2000)

- 1) Zařadte úryvek do kontextu díla.
 - 2) Nalezněte a vysvětlete následující tropy, figury či jazykové prostředky:
 - a) Gramatický paralelismus
 - b) Přikázání týkající se víry v jednoho boha
 - c) Přikázání týkající se zákonů na zemi
 - d) Aliterace
 - e) Jazyk ukázky
 - 3) Srovnajte desatero božích přikázání se současnou legislativou České republiky. Existuje stále nějaký příkaz, který je právně vymahatelný?
-

¹ Formulace typická pro katechetické příručky, tzn. pro příručky, které vedou člověka ke správnému praktikování křesťanství.

- 1) Desatero božích přikázání se vyskytuje na dvou místech *Starého zákona*, a to konkrétně v pěti knihách Mojžíšových, nejdříve v Exodu a posléze v Deuteronomiu.

2a) Nezabiješ, nesesmilníš, nepokradeš

Gramatický paralelismus spočívá v opakování stejné gramatické struktury v navazujícím textu. V tomto případě se opakuje záporný rozkaz.

2b) Přikázání týkající se víry v boha jsou první tři, zdůrazňují monoteistický ráz křesťanství, úctu k bohu a svěcení dne odpočinku.

2c) Čtvrté až desáté přikázání se týkají zákonů pro lidi. Páté, šesté, sedmé a osmé přikázání definují základní právní rámec civilizace, ve které žijeme. Čtvrté, deváté a desáté přikázání se týkají úcty k člověku a soucitu s bližními.

2d) Nezabiješ, nesesmilníš, nepokradeš

Tento text není primárně estetický, tudíž je nutné tuto odpověď vnímat v kontextu. Aliterace znamená opakování stejné hlásky v po sobě jdoucích verších, k čemuž zde dochází v pátém až desátém přikázání.

2e) Jazyk ukázky je přísný, rigidní a dogmatický. V rámci křesťanské nauky jej lze vnímat jako text pocházející přímo od boha vyznačující nepřekročitelná pravidla, proto je psán v rozkazovacím způsobu a nepřipouští žádné alternativy.

- 3) Tři z přikázání: Nezabiješ, Nepokradeš a Nevydáš křivého svědectví jsou právně ukotvená v zákoně a jejich porušení rovná se trestnému činu různé závažnosti. Čtvrté přikázání týkající se úcty vůči matce a otci je právně zakotveno částečně, zákony doposavad vyžadují výživné a péči o rodiče, kteří se ocitli v nouzi. Ostatní přikázání jsou právně nevymahatelná.

Giovanni Boccaccio

Dekameron

Den druhý, příběh desátý

„Teď už je pozdě a není třeba, aby měl někdo o mou čest větší starost než já. Kéž by se byli tak starali mí rodiče, když mě tenkrát vdávali za vás! Ale protože se oni tehdy nestarali o mou čest, nemíním se nyní já starat o jejich. A pokud jde o to, že žiji ve smrtelném hříchu, říkám vám, že v něm budu žít tak dlouho, dokud bude palička v hmoždíři, takže si se mnou už nemusíte dělat starosti. A řeknu vám také, že si tu připadám, jako bych byla manželka Paganinova, zatímco v Pise jsem si připadala jako vaše kuběna; tam se setkávaly naše planety podle měsíčních čtvrtí a geometrických vzorců, ale tady mě Paganino drží v náručí celou noc a tiskne mě a kouše, a jak mě vždycky zřídí, to ať vám za mne poví Pánbůh. Tak vy říkáte, že se také vynasnažíte? A čím? Chcete to brát natříkrát a zdvíhat mrskáním? Já vím, že jste se asi stal náramným jezdcem od té doby, co jsem vás neviděla. Jděte a snažte se, abyste se udržel naživu, protože se mi zdá, že se tu na světě držíte už jen zuby nehty, jak jste vyzábělý a sešlý. A to vám ještě řeknu: až mě tenhle opustí – ačkoliv zatím se mi nezdá, že by měl na to chuť, pokud já budu chtít zůstat –, ani mě nenapadne vracet se k vám, protože i kdyby vás někdo pořádně zmáčkł, nevymáčkne z vás ani mističku šťávy! (Boccaccio, 1897: 232)

- 1) Zařadte úryvek do kontextu díla.
 - 2) Nalezněte a vysvětlete následující tropy, figury či jazykové prostředky:
 - a) Metaforu pro sexuální akt
 - b) Metaforu pro náruživého muže
 - c) Metaforu pro pátý smrtelný hřích
 - d) Přirovnání
 - e) Sarkasmus
 - 3) Pouvažujte nad erotikou v ukázce v souvislosti s dobou, kdy dílo vzniklo.
-

- 1) Cyklus Dekameron je tvořen 100 příběhy, které si postavy vypráví během deseti dnů během svého útěku před morem. V tomto případě se jedná o poslední příběh druhého dne. Ukázka pochází ze závěrečné části příběhu, v níž dochází ke konfrontaci manželů.

2a) **Palička v hmoždíři, mistička šťávy**

Jedná se o jeden z příběhů zaměřených na lidskou rozkoš, metafor pro sexuální akt je v něm několik. Metafory jsou velmi explicitní a jednoduché na pochopení.

2b) **Náramný jezdec**

Tato metafora v sobě zároveň skrývá ironii. Manželka na první pohled tituluje svého muže náruživým jezcem v oblasti sexu, přestože je patrné, že si myslí opak.

2c) **Žiji ve smrtelném hříchu**

Pátý smrtelný hřích je smilstvo, manželka si uvědomuje, že svého manžela podvádí, ale staví pozemskou rozkoš výše než boží přikázání.

2d) **Že si tu připadám, jako bych byla manželka Paganinova, zatímco v Pise jsem si připadala jako vaše kuběna...**

Prostřednictvím přirovnání zde dochází k zajímavému srovnání očekávání v manželství. Kontrast spočívá v péči, kterou milenec věnuje manželce, jež si konečně připadá respektována, zatímco u svého chotě si připadala jako sexuální objekt.

2e) **Jděte a snažte se, abyste se udržel naživu, protože se mi zdá, že se tu na světě držíte už jen zuby nehty, jak jste vyzábělý a sešlý.**

Sarkasmus bývá často spojován s ironií, na rozdíl od ní však neobsahuje dvojsmysl. Jedná se doslova o „útočnou řeč“ mající za následek pokoření, zesměšnění, uražení člověka.

- 3) Dílo bylo ve své době (14. století) přijato rozporupně zejména ze strany církevních hodnostářů, přesto se však těšilo značnému ohlasu. Jedná se o renesanční dílo ve smyslu orientace na člověka, jeho smysly a prožitek. V tomto, jednom z nejodvážnějších příběhů, jsou dokonce prožitky a senzualita člověka nadřazeny Bohu. Uvedená skutečnost měla za následek, že později, po zavedení inkviziční cenzury, bylo dílo roku 1559 umístěno na církví utvořený seznam „Libri prohibiti“, tedy seznam zakázaných knih.

Důmyslný rytíř Don Quijote de la Mancha

...Obrátiv se k Sanchovi, řekl mu:

„Odpusť mi, příteli, že jsi mou vinou vypadal stejně bláznivý jako já a že jsem tě nakazil svým vlastním omylem, že totiž byli a jsou potulní rytíři na světě.“

„Ach,“ odpověděl Sancho vzlykaje; „neumírejte, milostivý pane, ale poslechněte mé rady a žijte dlouhá leta, protože největší bláznovství, kterého se může člověk v tomto životě dopustit, je pro nic za nic umřít, aniž jej kdo vraždí a aniž jej ubíjejí jiné ruce než ruce smutku. Hledte, nebuďte leniv, vstaňte z té postele a pojďme do polí, oblečení za pastýře, jak jsme si umluvili. Třebas za nějakým křovím najdeme paní Dulcineu vysvobozenou z čarů a to bude jedna radost! Jestliže umíráte bolestí, že jste byl přemožen, vymluvte se na mne a řekněte, že vás srazili, protože jsem špatně osedlal Rocinanta, vždyť jste ostatně četl ve svých rytířských knihách, že být shozen ze sedla je docela obyčejnou věcí mezi rytíři a že dnešní přemožený je zítra vítězem. (Cervantes y Saavedra, 2018: 491)

- 1) Zařadte úryvek do kontextu díla.
 - 2) Nalezněte a vysvětlete následující tropy, figury či jazykové prostředky:
 - a) Inverze
 - b) Symbol ženské krásy
 - c) Gramatický paralelismus
 - d) Antiteze
 - e) Přirovnání
 - 3) Jak se v ukázce projevuje odkaz na tzv. rytířské romány? V čem tento odkaz spočívá?
-

- 1) Ukázka pochází ze samotného závěru knihy, v němž se loučí umírající rytíř Don Quijote de la Mancha se svým věrným služebníkem a panošem Sanchem Panzou.

2a) Že totiž byli a jsou potulní rytíři na světě.

Klasický český slovosled počítá s pořadím podmět – přísudek – předmět. V uvedené větě je slovosled zpřeházen. Může to být dáno překladem z cizího jazyka, který má jiná pravidla syntaxe, nebo dobou, kdy dílo vzniklo. Druhý díl Dona Quijota pochází z roku 1615.

2b) Dulcinea

Symbolem ženské krásy, dámy, pro níž jsou rytíři v románech schopni obětovat svůj život, je zčásti Donem Quijotem vymyšlená žena Dulcinea, která nejspíše nesplňuje ideály renesanční krásy, přesto je však po celou dobu díla zmiňována a není vynechána ani v závěrečné pasáži. Dulcinea je zároveň jeden z elementárních prvků parodie v díle, které ve své podstatě imituje a zesměšňuje v tehdejší době populární rytířské romány.

2c) Aniž jej kdo vraždí a aniž jej ubíjejí...

Gramatický paralelismus spočívá v opakování stejných syntaktických struktur, zde má gradační efekt spojení pomocí spojky aniž.

2d) *Celý text

Uvědomujeme si, že tato pasáž je závěrem mnohasetstránkového románu, v němž po celou dobu Don Quijote de la Mancha symbolizuje vybájený, imaginární a bláznivý život, zatímco Sancho Panza je zdrojem střízlivého pohledu a často koriguje Quijotovo chování. Očekávali bychom, že tomu tak bude až do konce. Antiteze spočívá v tom, že navzdory celé knize nakonec Don Quijote „zmoudří“, zatímco Sancho Panza se jej snaží nadále udržovat ve vybájeném světě, kde se patrně Don Quijote cítil naplněn a šťastný.

2e) Bláznivý jako já

Nepatrné přirovnání vystihuje jednu z myšlenek knihy, která spočívá v bláznovství a absurdní, romantické a idealizované snaze Dona Quijota o život dle rytířských zásad. Je nutné si uvědomit, že Don Quijote de la Mancha je nejen parodií na rytířské romány, ale i předchůdcem absurdních děl, která studujeme o 400 let později. Absurdita spočívá v tom, že neuvěřitelné, podivné, „nemocné“ chování Dona Quijota má vlastně samo o sobě větší hodnotu než realita okolního světa.

- 3) Odkaz na rytířské romány spočívá v samotném životě Dona Quijota, rytíře, a Sancha Panzy, jeho panoše. Dále v ukázce spatřujeme zmínku o Dulcinei, krásné dívce, Rocinantovi (Rocinantě), koni, na němž Quijote po celou dobu díla putuje, dále v dobrodružství, na němž se Don Quijote se Sanchem Panzou domluvili, ale k němuž už kvůli Quijotově smrti nedojde.

Bibliografie

Analyzovaná díla

ARBES, J.

1900, *Svatý Xaverius* (Praha: F. Šimáček) [1873]

BALZAC, H

1970, *Otec Goriot*, trad. Božena Zimová (Praha: Mladá fronta) [1835]

BOCCACCIO, G.

1897, *Dekameron*, trad. Jan J. Benešovský-Veselý (Praha: Alois Hynek) [1353]

CERVANTES Y SAAVEDRA, M.

2018, *Důmyslný rytíř Don Quijote de la Mancha*, trad. Václav Černý (Praha: Městská knihovna v Praze) [1615]

Dostupné na: https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/36/73/64/don_quijote_de_la_mancha_ii.pdf

ČAPEK, K.

2009, *Bílá nemoc* (Praha: Městská knihovna v Praze) [1937]

Dostupné na: https://web2.mlp.cz/koweb/00/03/34/75/28/bila_nemoc.pdf

ČAPEK, K.

2018, *Hordubal* (Praha: Městská knihovna v Praze) [1933]

Dostupné na: <https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/34/55/06/hordubal.pdf>

Dalimilova kronika 2011, (Praha: Městská knihovna v Praze) [≈1310]

Dostupné na: https://web2.mlp.cz/koweb/00/03/36/98/64/dalimilova_kronika.pdf

DEFOE, D.

2020, *Robinson Crusoe*, trad. Miloš Maixner (Praha: Městská knihovna v Praze) [1719]

Dostupné na: https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/52/20/58/robinson_crusoe.pdf

DICKENS, Ch.

2021, *Oliver Twist*, trad. Emanuel a Emanuela Tilschovi (Praha: Městská knihovna v Praze) [1838]

Dostupné na: https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/57/63/73/oliver_twist.pdf

DOSTOJEVSKIJ, F. M.

2020, *Zločin a trest*, trad. Jaroslav Hulák (Praha: Městská knihovna v Praze) [1866]

Dostupné na: https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/50/74/04/zlocin_a_trest.pdf

DOUSKOVÁ, I.

2002, *Hrdý Budžes* (Brno: Petrov) [1998]

DYK, V.

2010, *Krysař* (Praha: Městská knihovna v Praze) [1915]

Dostupné na: <https://web2.mlp.cz/koweb/00/03/37/00/37/krysar.pdf>

ECO, U.

2005, *Jméno růže*, trad. Zdeněk Frýbort (Praha: Český klub) [1980]

ERBEN, K. J.

2011, *Kytice* (Praha: Městská knihovna v Praze) [1853]

Dostupné na: <https://web2.mlp.cz/koweb/00/03/37/00/42/kytice.pdf>

EXUPÉRY, d. S. A.

2021, *Malý princ*, trad. Zdeněk Stavinoha (Praha: Albatros) [1943]

FUKS, L.

2020, *Spalovač mrtvol* (Praha: Městská knihovna v Praze) [1967]

Dostupné na: https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/50/74/31/spalovac_mrtvol.pdf

FITZGERALD, F. S.

1979, *Velký Gatsby*, trad. Lubomír Dorůžka (Praha: Odeon) [1925]

FLAUBERT, G.

1973, *Paní Bovaryová*, trad. Eva Musilová (Praha: Odeon) [1857]

FONTAINE, J.

1979, *Bajky*, trad. Gustav Franci (Praha: Mladá fronta) [1668]

FRANK, A.

2004, *Deník Anny Frankové*, trad. Miroslav Drápal a Michaela Jacobsenová (Praha: Triáda) [1944]

GELLNER, F.

2016, *Radosti života* (Praha: Městská knihovna v Praze) [1903]

Dostupné na: https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/28/66/35/radosti_zivota.pdf

GOETHE, J. W.

2018, *Utrpení mladého Werthera*, trad. E. A. Saudek (Praha: Městská knihovna v Praze) [1774]

Dostupné na: https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/39/26/56/utrpeni_mladeho_werthera.pdf

GOGOL, N. V.

2023, *Revizor*, trad. Bohumil Mathesius (Praha: Městská knihovna v Praze) [1836]

Dostupné na: <https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/70/20/60/revizor.pdf>

HAVEL, V.

2018, *Audience, Protest, Vernisáž* (Praha: Artur) [1975¹⁹]

HAVLÍČEK BOROVSÝ, K.

2010, *Král Lávrá* (Praha: Městská knihovna v Praze) [1854]

Dostupné na: https://web2.mlp.cz/koweb/00/03/37/00/36/kral_lavra.pdf

¹⁹ Datum se týká samizdatového publikování hry *Audience*.

HELLER, J.

1967, *Hlava XXII*, trad. Miroslav Jindra (Praha: Naše vojsko) [1961]

HEMINGWAY, E.

1957, *Stařec a moře*, trad. František Vrba (Praha: Československý spisovatel) [1952]

HRABAL, B.

2020, *Obsluhoval jsem anglického krále* (Praha: Městská knihovna v Praze) [1971]

Dostupné na: https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/53/44/08/obsluhoval_jsem_anglickeho_krale.pdf

HRABAL, B.

2019, *Ostře sledované vlaky* (Praha: Městská knihovna v Praze) [1965]

Dostupné na: https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/47/98/41/ostre_sledovane_vlaky.pdf

HRUBÍN, F.

1964, *Romance pro křídlovku* (Praha: Československý spisovatel) [1961]

HUGO, V.

2020, *Chrám Matky Boží v Paříži*, trad. Milena Tomášková (Praha: Městská knihovna v Praze) [1831]

Dostupné na: https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/53/08/47/chram_matky_bozi_v_parizi.pdf

CHAUCER, G.

2019, *Canterburské povídky*, trad. František Vrba (Praha: Městská knihovna v Praze) [1476–1477²⁰]

Dostupné na: https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/46/19/56/canterburske_povidky.pdf

IONESCO, E.

Plešatá zpěvačka, trad. Jiří Konůpek (Praha: Orbis) [1950]

IRWING, J.

2008, *Pravidla moštárny*, trad. Miroslav Košťál (Praha: Odeon) [1985]

JIROTKA, Z.

1999, *Saturnin* (Praha: Šulc – Švarc) [1942]

KAFKA, F.

2007, *Proměna*, trad. Vladimír Kafka (Brno: B4U Publishing) [1915]

KEROUAC, J.

2019, *Na cestě*, trad. Jiří Josek (Praha: Argo) [1957]

KOMENSKÝ, J. A.

2011, *Labyrint světa a ráj srdce* (Praha: Městská knihovna v Praze) [1631]

Dostupné na: https://web2.mlp.cz/koweb/00/03/37/00/43/labyrint_sveta_a_raj_srdce.pdf

KOPTA, J.

2008, *Hlídač č. 1947* (Praha: XYZ) [1926]

²⁰ První tištěné vydání Williama Caxtona.

KÖRNER, V.

1967, *Adelhaid* (Praha: Československý spisovatel)

KRYL, K.

1990, *Kníška Karla Kryla* (Praha: Mladá fronta) [1960]

KUNDERA, M.

2009, *Směšné lásky* (Praha: Atlantis) [1968]

KUNDERA, M.

2016, *Žert* (Praha: Atlantis) [1967]

LUSTIG, A.

1964, *Modlitba pro Kateřinu Horovitzovou* (Praha: Československý spisovatel)

MÁCHA, K. H.

2010, *Máj* (Praha: Městská knihovna v Praze) [1836]

Dostupné na: <https://web2.mlp.cz/koweb/00/03/34/77/26/maj.pdf>

MÁRQUEZ, G. G.

1997, *Sto roků samoty*, trad. Vladimír Medek (Praha: Hynek) [1967]

MAUPASSANT, G.

1965, *Kulička*, trad. Jaroslav Zaorálek (Praha: SPN) [1880]

MOLIÉRE

2012, *Lakomec*, trad. Jaroslav Vrchlický (Praha: Městská knihovna v Praze) [1668]

Dostupné na: <https://web2.mlp.cz/koweb/00/03/66/08/78/lakomec.pdf>

MORGERNSTERN, CH.

1958, *Šibeniční písně*, trad. Josef Hiršal (Praha: SNKLHU)

MORNŠTAJNOVÁ, A.

2017, *Hana* (Brno: Host)

MRŠTÍK, A.; MRŠTÍK, V.

1946, *Maryša* (Praha: Městská knihovna v Praze) [1894]

NĚMCOVÁ, B.

2012, *Babička* (Praha: Městská knihovna v Praze) [1855]

Dostupné na: <https://web2.mlp.cz/koweb/00/03/34/76/44/babicka.pdf>

NERUDA, J.

2011, *Povídky malostranské* (Praha: Městská knihovna v Praze) [1878]

Dostupné na: https://web2.mlp.cz/koweb/00/03/37/00/60/povidky_malostranske.pdf

NEZVAL, V.

2023, „Edison“ in Vítězslav Nezval: *Edison*, sestavil Robert Kolár (Praha: Ústav pro českou literaturu AVČR) [1928]

Dostupné na: https://www.kniznice.cz/images/Semin%C3%A1%C5%99e/dck26_nezval.pdf

NEZVAL, V.

1972, *Mannon Lescaut* (Praha: Československý spisovatel) [1940]

ORWELL, G.

2015, 1984, trad. Jana Šimečková (Praha: ProArt) [1949]

ORWELL, G.

2000, *Farma zvířat*, trad. Gabriel Gössel (Praha: Aurora) [1945]

PAVEL, O.

2020, *Jak jsem potkal ryby* (Praha: Městská knihovna v Praze) [1974]

Dostupné na: https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/52/92/29/jak_jsem_potkal_ryby.pdf

Píseň o Rolandovi

2021, trad. Jiří Pelán (Praha: Triáda) [11. století²¹]

POE, E. A.

2004, „Černý kocour“ in. *Jáma a kyvadlo*, trad. Josef Schwarz [1843]

Dostupné na:

<https://www.gmct.cz/media/files/library/PDF/23.%20Edgar%20Allan%20Poe%20%E2%80%93%20J%C3%A1ma%20a%20Kyvadlo.pdf>

POE, E. A.

2013, *Havran*, trad. Jaroslav Vrchlický (Praha: Městská knihovna v Praze) [1845]

Dostupné na: https://web2.mlp.cz/koweb/00/03/92/94/91/havran_a_jine_basne.pdf

PUŠKIN, A. S.

2013, *Evžen Oněgin*, trad. Josef Hora (Praha: Městská knihovna v Praze) [1833]

Dostupné na: https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/36/50/20/evzen_onegin.pdf

REMARQUE, E. M.

1929, *Na západní frontě klid*, trad. František Gel (Praha: Melantrich) [1929]

ROLLAND, R.

2014, *Petr a Lucie*, trad. Jaroslav Zaorálek (Praha: Městská knihovna v Praze) [1920]

Dostupné na: https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/40/96/17/petr_a_lucie.pdf "

SALINGER, J. D.

2000, *Kdo chytá v žitě?*, trad. Luba, Rudolf Pelarovi (Praha: Volvox Globator) [1951]

²¹ Nejstarší dochovaná rukopisná verze, tzv. Oxfordský rukopis.

SEIFERT, J.

1985, *Maminka: výbor z básní* (Praha: Albatros) [1954]

SEIFERT, J.

2011, *Na vlnách TSF* (Praha: Akropolis) [1925]

Dostupné na:

<https://www.gmct.cz/media/files/library/PDF/Kdo%20chyt%C3%A1%20v%C5%BEit%C4%9B%20-%20Jerome%20David%20Salinger.pdf>

SHAKESPEARE, W.

2011, *Hamlet*, trad. Josef Václav Sládek (Praha: Městská knihovna v Praze) [1605²²]

Dostupné na: <https://web2.mlp.cz/koweb/00/03/54/32/10/hamlet.pdf>

SHAKESPEARE, W.

2011, *Romeo a Julie*, trad. Josef Václav Sládek (Praha: Městská knihovna v Praze) [1599²³]

Dostupné na: https://web2.mlp.cz/koweb/00/03/54/27/71/romeo_a_julie.pdf

SHAW, G. B.

2007, *Pygmalion*, trad. Milan Lukeš, Karel Mušek (Praha: Artur)

SIMAJCHL, L.

2000, *Desatero Božích přikázání – Pravidla dobrého člověčenství* (Vranov nad Dyjí: FATYMu)

SOFOKLÉS,

2021, *Oidipův vladař*, trad. Jaroslav Pokorný (Praha: Městská knihovna v Praze) [429 a. C.]

Dostupné na: https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/60/19/37/oidipus_vladar.pdf

SOLŽENICYN, A.

1991, *Jeden den Ivana Děnisoviče a jiné povídky*, trad. Anna Nováková; Sergej Machonin (Praha: Lidové nakladatelství) [1962]

STEINBECK, J.

1994, *O myších a lidech; Plameny zářivé*, trad. Vladimír Vondrášek, Blanka Knotková-Čapková (Praha: Svoboda) [1937]

STENDHAL

2017, *Červený a černý*, trad. Otakar Levý (Praha: Městská knihovna v Praze) [1830]

Dostupné na: https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/35/44/13/cervený_a_černý.pdf

STYRON, W.

2011, *Sophiina volba*, trad. Radoslav Nenadál (Praha: Beta-Dobrovský) [1979]

²² Druhé vydání na základě autorova rukopisu.

²³ Druhé, opravené vydání vydáno Thomasem Creedem.

ŠKVORECKÝ, J.

2019, *Zbabełci* (Praha: Městská knihovna v Praze) [1958]

Dostupné na: <https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/46/06/20/zbabelci.pdf>

TOLKIEN, J. R. R.

1991, *Hobit aneb Cesta tam a zase zpátky*, trad. František Vrba (Praha: Odeon) [1937]

VANČURA, V.

2013, *Rozmarné léto* (Praha: Městská knihovna v Praze) [1926]

Dostupné na: https://web2.mlp.cz/koweb/00/03/84/40/72/rozmarne_leto.pdf

VEGA, L.

2012, *Ovčí pramen*, trad. Otokar Fischer (Praha: Městská knihovna v Praze) [1619]

Dostupné na: https://web2.mlp.cz/koweb/00/03/70/27/55/ovci_pramen.pdf

VIEVEGH, M.

2019, *Báječná léta pod psa* (Praha: Městská knihovna v Praze) [1992]

Dostupné na: https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/46/88/90/bajecna_leta_pod_psa.pdf

VILLON, F.

2013, *Závěť*, trad. Otokar Fischer (Praha: Městská knihovna v Praze) [1489²⁴]

Dostupné na: <https://web2.mlp.cz/koweb/00/03/60/25/44/zavet.pdf>

VOSKOVEC, J.; WERICH, J.

1956, *Caesar in. „Hry Osvobozeného divadla 2“* (Praha: Československý spisovatel) [1932]

WALTARI, M.

2018, *Egyptan Sinuhet*, trad. Marta Hellmuthová (Praha: Vyšehrad) [1945]

WILDE, O.

2024, *Jak je důležité mítí Filipa*, trad. Zdeněk Novák (Praha: Městská knihovna v Praze) [1895]

Dostupné na: https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/97/65/57/jak_je_dulezite_miti_filipa.pdf

WILDE, O.

2024, *Obráz Doriany Graye*, trad. Zdeněk Novák (Praha: Městská knihovna v Praze) [1890]

Dostupné na: https://web2.mlp.cz/koweb/00/05/01/50/66/obraz_doriana_graye.pdf

WOOLFOVÁ, V.

2004, *Paní Dallowayová*, trad. Kateřina Hliská (Praha: Odeon) [1925]

ZEYER, J.

2011, *Radúz a Mahulena* (Praha: Městská knihovna v Praze) [1898]

Dostupné na: https://web2.mlp.cz/koweb/00/03/37/06/45/raduz_a_mahulena.pdf

²⁴ První tištěné vydání v Paříži.

ZOLA, E.

2020, *Zabiják*, trad. Luděk Kárl (Praha: Městská knihovna v Praze) [1877]

Dostupné na: <https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/53/44/15/zabijak.pdf>

Ostatní odkazy:

FLOOD, A.

2018, „The Tattooist of Auschwitz attacked as inauthentic by camp memorial centre“ in *The Guardian*

Dostupné na: <https://www.theguardian.com/books/2018/dec/07/the-tattooist-of-auschwitz-attacked-as-inauthentic-by-camp-memorial-centre?>

HONZÁK, R.

2020, *Úzkostný pacient* (Praha: Galén)

TOLKIEN, J. R. R.

1990, *Pán prstenů*, trad. Stanislava Pošustová (Praha: Mladá fronta) [1954]

